

Jak Němci mohou zkrátit své linie ve Francii

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHARVAT

VŠECHNO nasvědčuje tomu, že nyní nadešla ně musí uvažovati o chvíli, kdy Němci zkrátí své linie na západní frontě. Němci podali se udržeti tuto linii téměř po dva roky, během kterých došlo celkem jenom k nepatrným změnám na frontě, táhnoucí se od moře až ku Švýcarsku, ale nyní, dle náhledu vojenských odborníků, nadešla doba, kdy k nějaké změně musí nutně dojít.

Jsou dva různé náhledy o tom, jak Němci hodlají zkrátit svoji linii, aby mohli obhájit ji s menším počtem mužstva. Jenom něco málo dobře informovaných vojenských znalců má za to, že dojde k změně radikální, která znamená, že vyklizení téměř celé severní Francie, k ústupu od Verdunu za Maasu až k Mezieres a odtud severozápadně k Lille podél franko-belgické fronty, anebo za Maasu až k Namuru a odtud směrem severozápadním, aby nalézala se před Brusselem a dostihla Seldy jižně od Antverp.

Jiní vojenská odborníci — a těch se zdá býti většina — mají za to, že dojde k ústupu jenom z tak zvaného Noyon výběžku. Je-li náhled poslednějích správný, dojde k pozvolnému ústupu Němců, až linie protínati bude krajinnou jižně od Arrasu, ba po případě i Lensu k Laonu, zahrnuje v to města Doui, Cambrai a St. Quentin. Tato linie spočívala by na starých pevnostech La Fere, odkud šla by směrem jihovýchodním k přítomným liniím před Laonem a východně od Soissons.

Je celá řada příslušníků, které mluví ve prospěch zkrácení německé linie. V první řadě poukazuje se k tomu, že Němci a jejich rakouští spojenci ztratili od února ne méně než 1,500,000 mužů v usmrčených, raněných a zajatých. Zajatých samotných počítá se na 500,000. Aby nahrazeny byly tyto obrovité ztráty, je nutno napnouti verbovací a cvičební aparát na nejvyšší míru i v tom případě, že centrální mocnosti mají dostatek mužstva. Ostatně ale o tom se pochybuje. Němci v menší míře a Rakoušané v míře větší mají nedostatek mužstva, což považuje se za první známku porážky.

Shledají-li 1,500,000 mužů k nahrazení ztrát, tenatónští spojenci budou nuceni shromáždit dalších 250,000 mužů k čelení rumunského náporu. Jinými slovy, chce-li Německo pouze udržeti svoji půdu, musí mít 1,750,000 nových vojáků. Část této nové armády musí mít pohromadě již nyní, neboť ztráty před Verdunem musí být již nyní pocítovány. Většina vojenských odborníků v kapitolech spojuje má za to, že Německo není schopno shromáždit tak velké množství nového vojska. Počiná převládati náhled, že Teutoni udržují svoje linie nyní s nedostatečným počtem mužstva a že tak vystavují se velkému riziku. A toto velké riziko nutí nyní Němce, aby co nejrychleji se rozhodli pro zkrácení svých linií.

Bude-li pak Německo nahližeti, že zkrácení linií jest nutné, nemůže býti pochybností o tom, kde ku zkrácení tomuto dojde. Ústup na východní frontě znamenal by spíše prodloužení než zkrácení linií, leč by Němci ustoupili až na hranice výhodného Pruska a riskovali nový nájezd ruských vojáků. Toho přehlédá se v povaze zabraňujících krajín, ješto bažiny při Pripretu jsou velkou rozlohou, která může býti úspěšně obhajována s malým počtem mužstva a neposkytuje Rusům příhodné místo k útoku.

Poněvadž ústup na Balkáně je nemožnost, ješto znamenal by odstranění Bulharska z řad pomocníků centrálních mocností, jakož i doznání německé slabosti, ztrátu spojení s Tureckem a po případě porážení jeho a ztrátu vodních ústí dardanelckých, je nutno pomýšlet na ústup jediné na frontě západní. Teutonským spojením musí se jednati o co

možno nejnabídnější odpor na Balkáně, ješto tu postiženi byli by nejtěžší. Když úžiny dardanelcké byly otevřeny, umožnilo by to rychlé zásobování ruských armád střelivem a zahájení poohodů na Berlín doopravdy. To je jedna z hlavních příčin, proč generál Mackensen, aniž by ztrácel čas, podnikl nápor proti ruským rumunským vojskům v Dobrudži. Tento nápor vyznačen je k ochráně cesty do Cařihradu a současně pak má ohroziti Rumunsko. Zkrácení linií na Balkáně, ku kterým přý radil generál Falkenhayn, znamenalo by ztrátu Bulharska a Turecka a Německo nemůže vzdáti se vojenských a politických výhod, které získalo na Balkáně přistoupením těchto dvou zemí na jeho stranu, leč by nebezpečí jiné ukázalo se větší.

Ale ústup za řeku Maasu a odtud podél francouzského pomezí, anebo za linii, vedoucí od Verdunu skrze Mezieres, Namur a Brusel do Antverp, poskytl by Německu mnohem výhodnější postavení, než nyní zaujímá na západní frontě a linie zkrácena byla by o dobýhých sto mil. Nyní, kdy Německo rozhodlo se udržeti Polsko a cestu do Cařihradu otevřenou, není možno pomýšlet na trvalý zábor Belgie aneb kterékoli části Francie.

Jestliže Německo již pocítuje nedostatek mužstva a potřebuje-li nutně svých shorů na jiných frontách, pak může nedostatků tohoto odpomoci jenom zkrácením linií na frontě západní. Tak vysvětlují svoje náhledy vojenská odborníci, kteří prohlašují, že k ústupu na západní frontě dojde ještě před 1. lednem příštího roku. Na druhé straně ale také jsou uváděny příčiny, proč mělo by dojít k mnohem většímu zkrácení linií německým na západě. Podvínáme-li se na mapu, vidíme, že při postupu od přítomných svých posíle Angličané a Francouzové překročili částečně, po kterých zásobovány byly německé posíle v Chaulnes, v Roye, Noyonu a proti Soissons. Spojenci v této krajině neustávají ve svém tlaku na německé posíle a zmenšují stále počet cest, které Němci nutně potřebují ku udržení svých linií. Totéž platí o výběžku v okolí Arrasu a Peronne.

Německá linie má nyní celou řadu výběžků, jejich udržení je spojeno s velkými obtížemi a které jsou ohroženy každým novým postupem spojenců. Nebezpečí obklopení německého výběžku u Noyonu jest značné. Německé operace proti Rusům před rokem ukázaly, jak obtížno je obklopení velkých vojsk podobnými operacemi a proto je možné, že Němci mohou se v těchto místech udržeti ještě po delší dobu, nebude-li tlak spojenců přílišný v místech, kde tento výběžek může býti vážně ohrožen.

Totéž je pravdou o malém výběžku u Bapaume, severně od Peronne. Zde je situace mnohem povážlivější, než v jiných posílech u Noyonu. Bapaume nalézá se pod ohněm anglických děl a jak se za to má, Angličané jsou schopni zmoeniti se Combles a srovnati frontu s francouzskou. V tom případě bylo by nemožností pro Němce užívat Bapaume jako operévního bodu k zásobování vojsk mezi Arrasem a Peronne.

Němci jedná se nyní o umenšení ztrát v těchto místech a tímž se vysvětliti, proč jejich protitoky ztrácejí značně na své síle a obrana posíle není tak houževnatou, jako v dřívějších dobách. Němci patrně připravují se tu, ustoupiti v kritickém okamžiku spíše než protitoku, jako učinili Francouzové u Verdunu. Není možno přesně předpověditi rozsah německého ústupu. Snad později bude možno učiniti předpověď v tomto směru s větší istotou.

Je ale také jisto, že Němci uvážili pozorně všechny okolnosti, nežli se k ústupu odhodlají. Není pochybností o tom, že takový ústup bude mít špatný vliv na ducha německého národa doma. Tako-

S FRANCOUZSKÝMI BOJOVNÍKY PŘED VERDUNEM.

Photo by American Press Association from Mehem.

Francouzští dělostřelci nabíjejí 155-milimetrovou strelu do jednoho z velkých děl před Verdunem. Muži tito jsou nuceni nositi masky jako ochranu proti otravným plynům.

vý ústup přijat byl by ve Francii jako zajištění vítězství. Němci neměli by ve své moci takový kus Francie, aby mohli používatí jej za základnu výměnnou, až dojde ku konečnému vyjednávání o mír. Ústup takový ovšem znamenal by úplné zničení země, z které Němci by vyšli.

Je známá síla vojenských odborníků, kteří věří, že Německo vyčerpal všechny svoje rezervy. Má-li Německo opravdu netloustek mužstva, pak ústup za účelem zkrácení linií může skončiti pro její západní armádu katastrofou, neboť ku krytí ústupu je třeba velkého počtu vojska. Jeden z vojenských odborníků prohlašuje, že takový ústup stál by Němce nejméně 100,000 v zajatých a velké množství materiálu a děl.

Německé ztráty až do přítomné doby dosáhly 3,250,000. Tento odhad považován je za konservativní. Byly-li opravdu takové německé ztráty, pak sotva mají Teutoni dostatek mužstva, aby mohli provéstí ústup ze severní Francie a Belgie bez velkých ztrát. Zdá se, že otázka nedostatku mužstva bude hlavním činitelem při rozhodování o ústupu na západě.

Vývoj operací na východě a jihu bude mít značný vliv na situaci na frontě západní. V přítomné době, jak je přirozeno, hlavní zájem jeví se o situaci na Balkáně. Tato není pro Bulhary a teutonské spojence nikterak příznivou přes počáteční zdar v níporu proti Dobrudži. Bude-li Bulharsko poraženo v Macedonii a nebudou-li centrální mocnosti schopny poslati dostatečnou sílu vojska k jeho záchraně, pak povstane pro centrální mocnosti situace zcela jiná, neboť ocelový okruh kolem

niich bude upevněn a doplněn.

Dnes, jak se zdá, je pro Německo hlavní otázkou, jestli Rakousko schopno udržeti se ve válce na další jeden rok. Proti Rakousku jsou řízeny nyní nejprudší rány. Anglo-francouzské ofensivy na západě je hlavním účelem znemožnění Němcům posílení linií centrálních mocností na východě a na jihu, v Haliči, Uhrách a Bulharsku. Zdá se, že i tato otázka bude rozhodovati při jednání německého generálního štábu o tom, má-li býti linie na západě zkrácena. Ukazuje-li se, že Rakousko potřebuje pomoci co nejvčasněji, jistě dojde k zkrácení linie, aby část vojska ze západu mohla býti poslána na východ a na jih, kde situace stává se pro centrální mocnosti povážlivou.

CARIHRAD CÍLEM RUSKÝCH ARMÁD.

Cařihrad je jednou z velkých cen přítomné války a Rusové jsou rozhodnuti dobyti tohoto města stejně jako Turci jsou odhodláni je obhajovati co nejvčasněji. Dnes není pochybností o tom, že nápor, vedený bulharsko-tureckými vojsky v Dobrudži, je určen pro záchranu tohoto města, které je klíčem k cestě teutonské expanse na východ. Ruská vojska, která shromážděna byla v Dobrudži, měla provéstí vpád do Bulharska a odtud pak postupovati směrem k hlavnímu městu turecké říše. Bude-li schopno polní maršálek von Mackensen ochrániti Cařihrad přes Rusy, ukáže doba budoucí.

Rusové po staletí tonžili po tomto starožitném a historickém mě-

ste, jehož založení spadá do římských dob, kdy Konstantin tvrdil, že je kapitolou křesťanského světa. Rusko potřebuje Cařihradu, aby získalo přístavy po celý rok otevřené k sesílení svého obehodu a průmyslu. Nedávno novinářské zprávy sdělily, že Cařihrad slíben byl spojení Turecku jako kofinist válčení a car jistě vykoná vše, co bude v jeho moci, aby město toto získal. Již několikrát nalézal se před uskutečněním svého snu, ale pokaždé evropské velmoci byly kamenem, o který se splnění odvěké ruské tužby roztříštilo.

Cařihrad je bez odporu jedním z nejzajímavějších měst světa. Jednou z nepozoruhodnějších památek tohoto města je mešita sv. Zofie, kterou prý Turci mají v úmyslu zničiti, podaří-li se spojení města dobytí. Tato mešita sv. Zofie je jednou z nejzajímavějších historických budov světa. Byla zbudována v roce 325 po Kristu a věnována Božské Moudrosti. V roce 404 byla zničena požárem, který založili stoupenci sv. Jana Chrysothoma. Byla znovu vybudována, ale znova zničena požárem. Justičian zbudoval ji v šestém století téměř v přítomné její formě, otevřev ji o Středním dnem v roce 548.

Chrám tento zbudován byl v době řeckého kříže z mramoru, žuly a jiného kamene. Osm obrovitých sloupů bylo dopraveno z Babilonu v Syrii a použito ku stavbě chrámu. Jedno sto stavitelů 100 dohlížitelů a 10,000 dělníků bylo zaměstnáno při budování tohoto veledla stavitelského. Polovina těchto mužů pracovala na straně pravé a polovina na straně levé. Šestnáct let vyžádala si stavba tohoto velkolepého chrámu.

V roce 1371 kříž s chrámu spadl během zemětřesení. Turci zmocnili se chrámu za panování sultána Mohameda Podmanitele. Vypravuje se, že ve chvíli, kdy mohamedáni vstoupili do chrámu, kněz sloužil u hlavního chrámu mši svatou. Kněz prý klidně odebral se ku chrámové stěně, která se zarázkem otevřela, aby jej v sebe pojmul. Velechram přeměněn byl na mešitu přidáním minaretů a křesťanské malby přikryty byly mohamedánskými freskami.

Přistavní město Skutari je obchodně značně důležité. Je to místo, kterým přešli poražení panovníci od Asie od dávných dob. Když Persané byli vytláčeni z Evropy, město toto nazývalo se Chrysolis, čili Zlaté Město, poněvadž Persané přišli sem, aby potělili Řeky. V tomto městě, jak se vypráví, také Chryses, syn Chryseise a Agamemnon, přehraje před Aegistusem, onemocněl a zemřel. Nedaleko tohoto města nalézá se proslulý hřbitov, kde angličtí vojáci, kteří padli na Krymu, jsou pohřbeni.

Mešita Achmetova v Cařihradě je proslulou tím, že tu první stála evropská armáda byla rozpuštěna. Je to jedna z historických budov, kterou také Turci mají v úmyslu zničiti, padne-li město do moci spojenců. Byla zbudována Achmetem, který měl v úmyslu zbudovati tu šest minaretů, stejně jako má svatá mešita v Meke.

šerif svaté mešity v Meke ale proti tomu protestoval. Achmet ale pravidelně provedl to, co měl v záměru. Aby vyšel z nemilé situace, nechal zbudovati sedmý minaret k svaté mešitě v Meke a svoji mešitu zbudoval dle původních plánů.

Sloupce a stěny této mešity jsou pokryty citáty z koranu. V této mešitě prohlášen byl výnos, kterým skončeno bylo tyranství janičárů, organizace zřízené v roce 1360 sultánem Amurathem Prvním k hlídání křesťanských zajatců. Tito janičáři byli první pravidelnou a stálou armádou, zřízenou v Evropě. Tato organizace zvrhla se na nejkrveživnější vojenský sbor v Evropě. Janičáři vyhlazeni byli úplně v roce 1826.

V Dardanelách doposud ukazuje se místo, kde Xerxes před 2,595 roky zbudoval most, aby přešel na evropskou stranu. Xerxes v roce 480 před Kristem bojoval za kontrolu Dardanel jako spojení bojovali před nedávno. Nedaleko Hellespontu zbudoval pontoonový most. Na neštěstí ale zvedla se mocná bouře, která most zničila. Xerxes, rozezlén, nechal popravit všechny dělníky, kteří na zbudování mostu pracovali. Moře bylo také potrestáno bičováním.

Jenom málo Američanům jest známo, že nedaleko Bosporu Spojené Státy mají malou državu, Robertsonova kolleje, nalézající se nad Bosporem, nalézá se na území, které přenecháno bylo Spojeným Státům Tureckem v roce 1867. V tomto roce admirál Farragut navštívil Evropu s částí amerického válečného loďstva. Značnou dobu strávil v různých tureckých přístavech, kde všude dostalo se mu královského uvítání a pohostění.

Nežli opustil Spojené Státy, jeden z jeho přátel požádal jej, aby pokusil se o získání dovolení k zřízení americké kolleje v Turecku. Admirál Farragut byl znamenitým válečnickem, ale špatným řečníkem a když požádan byl v Turecku, by přinesl řeč, nevzpomněl si na nic jiného, než na opakování žádosti svého přítele. Když tuto žádost opakoval asi na tučtu banketě, uspořádaných na jeho počest, turecká vláda domýšlela se, že žádosti této musí vyhověti, zvláště když uznávala, že má velké loďstvo k poskytnutí své žádosti. A tak k překvapení Spojených Států stejně jako ostatního světa turecká vláda darovala Spojeným Státům malý kus půdy, potřebný k zbudování kolleje, bez jakéhokoliv obmezení. Na této půdě nalézá se nyní Robertsonova kolleje. Je to nyní malý ostrov ve válečném pásmu.

U odvodu.

Móric Schiedlstein šel k odvodu a přes veliký strach, který ho vřival už dva měsíce, těšil se přese naději, že ho nevezvou, neboť v kapse měl dvě lékařská vysvědčení od nejvyšších autorit.

Konečně přišla na něj řada a chvěvajíci se Móric postavil se pod míru.

"Tělo úplně zdravé," řekl plukovní lékař, "Bude z něho výborný pěšák."

"Prosím, pane regimentartz, račte dovolit mi okamžik," vyhrkl zděšené Móric a běžel ke kabátu, odkud přinesl vysvědčení.

"Tady mám, prosím, vysvědčení od profesora Mandelblutha, že mám "blafus" a nesnesu dlouhé pochody."

"Skutečné, skutečné," pravil lékař. "Pan profesor má pravdu! Tak vite co! Dáme vás na kouč —"

"A to ne, pane regimentartz, rychle vskočil do řecí Móric a podával lékařovi druhý papír.

"Tady mám vysvědčení od profesora Pickmanna, že máž žaludek nesnese otřásání v sedle."

Lékař nahliedl do vysvědčení a podrobil Móricce nové prohlídce.

"Opravdu! Pan profesor Pickmann se nemýlil. No a jiné vysvědčení už nemáte!"

"Jiné už ne! Ale to přece úplně stačí, pane regimentartz."

"Nestačí, příteli, nestačí! Nehodíte se sice k přehotě ani na kouč, ale máme ještě oddělení vedu- choplavecké. Bude z vás výborný aviatik. Tauglich . . ."

ITALOVÉ SNAŽÍ SE ZMOCNITI MALEBNÉHO MĚSTA TERSTU.

V minulých dnech zahájili Italové novou ofensivu na řece Soči, jejíž cílem je dosažení důležitého rakouského přístavního města Terstu. Na obrázku našem spatřujeme kanál v tomto malebném městě při Adriatickém moři.